

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9		
Isabelle Fillozat			
Anouk Dubois			
Kullanım kılavuzu	15		
1. Her çocuk iyi bir tohumdur	21		
• Kriz geçiriyor	23		
• Saldırgan	26		
• Davranışını değiştirmek için ne yapmalı?	29		
• En ufak bir düş kırıklığında ortalığı ayağa kaldırıyor	32		
• Dikkat çekmeye çalışıyor	34		
• Yakınlık kurmayı reddediyor	36		
• Odana git!	38		
• Ne yapsam daha fazlasını istiyor	40		
• Durmadan bir şeyler istiyor	41		
• Dibimden ayrılmıyor	42		
• Tatilde kampa gittiğinde onu aramamı istiyor	43		
• Asla bir şey anlatmıyor	44		
• Oyun aracılığıyla yaşadıklarını yeniden canlandırıyor	46		
• Arkadaşları onu aralarına almak istemiyor	47		
• Hep kazanmak istiyor	48		
• Bana silah çekiyor	50		
• Oynadıkça daha çok oynamak istiyor	52		
• Gülmek ve “yalandan” boğuşmak	54		
• Şamata hep gözyaşlarıyla mı son buluyor?	55		
2. Coşkularını kabul etmek	59		
• Silgisi çalınmış ve diğer ufak tefek tasalar	60		
• Ağlıyor	62		
• Olay geçtiği halde titriyor	63		
• Öfkeli	64		
• Köpeklerden korkuyor	66		
• Sakin sakin dururken birden öfke krizine giriyor	67		
3. Altı-yedi yaş arası: Hayal çağı	69		
• İnsanı uyutacak hikâyeler anlatıyor	70		
• Bana yalan söylüyor	72		
• Tadına bile bakmak istemiyor	74		

4. Yedi yaş: Akıl çağı **77**

- Tek başına giyinmeyi reddediyor 78
- Evde hiçbir iş yapmıyor 79
- Yatağını ıslatıyor 81
- Giysilerin etiketlerine tahammül edemiyor 83
- Hep aynı şeyi yemek istiyor ve bu konuda yalnızca annesine zorluk çıkarıyor 84
- Etini çiğniyor ama bir türlü yutmuyor 86
- Sutyen istiyor 88

5. Sekiz yaş: Kurallar ve projeler evresi **89**

- Her yerde koşuyor ve aklına eseni yapıyor 90
- Arkadaşlarına yalan söylüyor 91
- Yasak olanı yapmaktan vazgeçmiyor 92
- Çocuklar sınırlardan nefret eder, kurallara bayılırlar! 93
- Duymamış gibi yapıyor 95
- Kurallara uymuyor 98
- Çekilmez 99
- Cezayı hak ediyor 100
- Sakar 102
- Karşılıksız iş yapmıyor 106
- Hep daha fazlasını istiyor 108

6. Dokuz yaş: Doğruluk ve kusursuzluk **111**

- Katıldığı her etkinliği birkaç haftada bırakıyor 113
- Yerinde durmuyor, dikkatini toplayamıyor 115
- Tikleri var 116
- Takıntıları var 118

7. On yaş: Güven **121**

- Ona güvenemiyorum 122
- Kutlamalar ödüldür 124
- Güzel güzel çalıştığında memnun oluyorum 126

8. On bir yaş: Ergenlik habercileri **127**

- Onunla bir şey yapmak mümkün değil 129
- Eşyalarını sağa, sola gelişigüzel atıyor 132
- Bilgisayarda şiddet içeren oyunlar oynuyor 134

9. Biz eveyenlerin durumu nedir? **137**

- Sinirleniyorum ve bağıriyorum 138
- Çocuklarımız bizi taklit ederler 139
- Sabrımı zorluyorsun! 140
- Neden böyle agresifiz? 141
- Her durumda yetişkince davranmak 144
- Sorunu çözmek 146

Sonuç **149**

Ufak tefek bilgiler ve ek yöntemler	154
1. Bağlanma	154
2. Strese neden olan başlıca etkenler	154
3. Sorunlarını çözmeye yardımcı olmak	155
4. Coşku nedir?	156
5. Beslenmenin hiperaktivite ve dikkat eksikliği üzerindeki etkileri	158
6. Beynini beslemek	160
7. Beynin gelişimine yardımcı olacak fiziksel hareketler	161
8. Cezanın zararları	162
9. Sükûneti korumayı veya sakinleşmeyi sağlayacak yöntemler	163
10. Bir sorunu sekiz aşamada çözmek	164
Teşekkür	167

ÖNSÖZ

Isabelle Fillozat

İki ÇOCUK ANNESİ OLARAK, büyük mutluluklar yaşadım, koşulsuz sevgiyi, sonsuz huzuru tattım. Onlara karşı aşırı öfke duyduğum, kendimi güçsüz ve umutsuz hissettiğim zamanlar da oldu. Büyük bir utançla söylüyorum ki, onları küçük düşürme, üzerlerinde hakimiyet kurma, “onlara söz sahibinin” kim olduğunu gösterme eğilimleri yaşadım, onları dövmek, pestillerini çıkarmak, her şeyi boş

verip gitmek istedim. Öyle çocuklar, gerilimler, sinir halleri yaşadım ki, onların doğumundan önce böyle şeyler hissedeceğimi asla ve asla hayal edemezdim.

Altı ila on bir yaş arası, çocukların “gizil dönemi”* olarak bilinir. Bu evrenin diğerlerinden daha sakin geçtiği, daha küçüklerin çığlıkları, daha büyüklerin kapıları çarpmaları ve müzikleri arasındaki küçük bir mola olduğu doğrudur. Ama bu aynı zamanda beynin, duyguların ve toplumsal yetilerin yapılanmasında çok önemli bir dönemdir. İtiraf edeyim ki bu, benim için, babaları için ve sanırım onlar için de, atlatması daha zor bir

* Psikanalitik teoriye göre, cinselliğin yerini öğrenmeye bırakacağı gizil döneme girmeden önce, çocuk sırayla oral, anal ve ödipal dönemdeki cinsel dürtülerden geçer.

dönem oldu. Yaşadıkları sıkıntılar ve önüme koydukları duvarlar karşısında çoğu zaman kendimi güçsüz ve yetersiz hissettim.

Anne babalar ergenlikten ve iki yaşın öfke nöbetlerinden korkarlar ama altı ile on bir yaş arası da çok tehlikeli bir dönem olarak karşımıza çıkabilir. Kimlik duygusunun oluşumu, iç huzur, kendi benliğine güvenme, yetilerine olan güvenin temelleri yaşamın başlangıcından itibaren ortada olan konulardır ama gelin görün ki altı yaşında henüz bütün kozlar oynanmamıştır. Yatma saatleri nihayet onlar için uygun hale gelmiş olabilir (çocukların çoğu altı yaşından itibaren akşam sekize doğru isteyerek uyurlar ki bu melatonin ve biyolojik ritim meselesidir), duygularına daha iyi hâkim olabilirler ve bizim isteklerimiz karşısında daha uysal görünebilirler ama okula başlama, sürekli bir özerklik arayışı ve toplumsal ilişkiler gibi başka zorluklar baş gösterir.

Okulla ilgili konuların başlı başına bir kitap gerektirdiğini düşünüyoruz. Altı-on bir yaş arasındaki çocuklar üzerine yazılmış bir eserde yeri olmadığı

için değil ama tam da bu yerin özel bir çalışmayı hak edecek kadar önemli olduğunu düşündüğümüz için bu konuyu bir tarafa bırakıyoruz. Patolojik sorunlara, bazılarının karşılaşılabileceği ağır sınavlara da değinmeyeceğiz. Burada günlük yaşamımızdaki aile içi ilişkilerin küçük zorluklarına odaklanıyoruz.

Yani bu kitapta, gelişimlerinin çoğunlukla güç çatışmalarıyla kendini gösteren bu aşamasında, çocuklarımızın beyininde neler olup bittiğini anlamaya çalışacağız.

Her bağırış, her kavga, her tokat, ceza ya da azar, bizi çocuklarımızdan uzaklaştırır. Azarlamanın ve ceza vermenin etkisiz yöntemler olduğunu bildiğim halde, onları azarladığım, hatta cezalandırdığım oldu. Kuşku, suçluluk, şaşkınlık yaşadığım dönemlerden geçtim. O zaman, çareler aradım. Öncelikle durumu anlamamı sağlayacak çarelerdi bunlar, çünkü olan biteni anladığınız zaman, uygun ve etkili bir şekilde hareket etmek daha kolay oluyor. Daha sonra günlük yaşamı sürdürebilmek için somut yöntemler geliştirmenin çarelerini aradım.

Bu satırları, elimizde çocukluğumuzda edindiklerimizden başka kozlar olsun, biz anne babalar, kişisel hikâyemizin etkisiyle davranmaktan ziyade, kendi davranış biçimimizi seçme yeteneğine sahip olalım diye yazdım. Bu kitap çocuklarımızın aklından neler geçtiğini anlamaya ve onların davranışlarına, özellikle de gereksinimlerine verebileceğimiz cevaplara odaklıdır. Buradaki bilgiler, aşırı tepkiler veren ebeveynleri, otomatikleşmiş davranış biçimlerinden kurtarmak için yeterli olmayacaktır. Böyle olduklarının bilincinde olan anne babalar bu konuyu derinlemesine işleyen *Il n'y a pas de parent parfait* (Kusursuz Ebeveyn Yoktur) adlı kitabıma başvurabilirler. Pozitif ebeveyn olarak çocuğa empatiyle yaklaşmak, daha mutlu bir aile yaşantısı demektir. Üstelik zaman öyle çabuk geçiyor ki...

Anouk

RESİMLİ KİTAPLARIN odamda yerlere serilmesi çok küçük yaşlarımda başladı. Küçükken sayfalarını tekrar tekrar çevirirdim. Bir gün, onlara çizgi romanlar da katılınca adım atacak yer bulmak neredeyse imkânsız hale gelmişti ama içlerinden birini bile gözden çıkarmam da mümkün değildi. Dolayısıyla onları düzenlemeyi öğrendim (evet gerçekten!) çünkü “tüm güzellikleriyle”, iyi durumda kalmalarını istiyordum, zira bir gün anne olma sırasının bana geleceğini ve değerli koleksiyonumu “müşfik” bir tebessümle kendi çocuklarıma armağan edeceğimi hayal ediyordum.

Bugün hâlâ, gözlerimi bir çizgi roman sayfasına dikip uzun uzun baktığım olur.

Çizgi romanlar raflara düzenli olarak yerleşmiş, resimli romanlarım neredeyse el değmemiş durumda (artık içlerine çiziktirmiyorum, yanıma boş bir kağıt alıyorum!).

Çizgi romanları seven ve benden daha çabuk okuyan iki kız çocuğuna sahip olma mut-

luluğuna eriştim! Onlara özen gösteriyor ve yerlerine koymayı unutmuyorlar... Bunda icra ettiğim farklı mesleklerin de payı var tabii.

Çocuklara yönelik çizerek, bir ebeveyn destek servisinde psikomotor* gelişimi uzmanlığı ve yetişkinlere çocuğu gözetim yöntemleri öğretmek gibi içinde yer aldığım farklı meslekler, çocukların dünyasına balıklama dalmamı sağlıyor.

Macera devam ediyor. Çocuklar büyüyorlar, ebeveynler de öyle... Gün be gün aramızda güçlü bağlar örülürken, benim için en önemlisi, bu bağların aile üyelerinin her birinin mutluluğuna doğru harika bir sıçrama tahtasına dönüşmesidir.

Altı, on bir yaş arası, yaşamın, anlamak ve çizmek için güzel bir dilimi!

* Zihin kas uyumu –ç.n.

KULLANIM KILAVUZU

İLK RESİM BİLDİK BİR DURUMU tasvir ediyor. Ardından ebeveynlerin verdiği tepki karikatürleştiriliyor. Bu tepkinin karşısında:

► Çocuğun yaşadıkları

Eşitliği bozmamak adına örneklerimizi sırayla bir oğlan, bir kız çocuğun gözünden aktaracağız. Tabii oğlanın ağzından duyacağınız mesajlar kızları, kızların ağzından duyacaklarınız da oğlanları ilgilendiriyor. Örneklerimizi yine sırayla baba ve annenin gözünden de aktaracağız. Bunu yaparken bazı konular annenin bazıları babanın öncelikli meselesidir gibi bir önyargıyla da yaklaşmayacağız.

Durumu, nöroloji ve deneysel psikoloji alanlarındaki buluşlar ışığında aydınlatan LED ampul.

Sana neler yaşadığımı anlatacağım.

► Olumlu ebeveynlik yaklaşımı

Karşılaşılan her durumda pek çok seçenek üretilebileceği açıktır. Burada göreceğiniz sadeleştirilmiş durum veya seçenekler, yalnızca pedagojik amaçlar doğrultusunda sunulmuştur.

Sakın ha bize inanmayın! Bu kitap size gerçeği vermiyor. Herkes gerçeğe kendi gözlemleri, duyguları, deneyimleriyle ulaşır. Olumlu ebeveynlik adına önerilen bazı davranışlar size dar görüşlü veya idealist gelebilir. Ailevi çatışmalara o kadar alışmışsınız ki bize doğal gelir; ço-

cuklarımızın ayak dirediği şeylere o kadar alışmışızdır ki bunun aksinin olabileceğine inanmakta zorlanırsınız. Bir kapıyı açmak için var gücümüzle yüklenirken aslında tek yapmamız gerekenin, kapıyı kendimize çekmek olduğunu keşfetmek şaşırtıcı olabilir. İşte bu kitabın amacı da kısmen bu; kapıya yüklenmek yerine kapının hangi yöne açıldığını saptamak. Tabii çabalar hemen sonuç vermeyecektir, özellikle eğitim tarzının değişmesi bunda etkili olur, çünkü çocuk bir süre savunmaya geçer.

Hiçbir çocuk diğerinin aynısı değildir. Ebeveynlerin hiçbiri de diğerine benzemez; her birinin kendine has geçmişi, bakış açısı ve gereksinimleri olduğu gibi, yaşlarına, hormonlarına, sosyal ve ekonomik konumlarına bağlı sınırları da vardır. Hiçbir ilişki de bir diğerine benzemez; çünkü her ilişki, kendine özgü bir çevrede, birbirinden farklı iki kişi arasında yaşanır. Dolayısıyla her ebeveyn çocuğuyla kendine has bir ilişki kurar. Kafa kafaya verelim ve davranışlarımızı kuramsal bir çocuğun değil de kendi çocuğumuzun gereksinimlerine cevap verecek bir eğitim anlayışı çerçevesinde uyarlayalım! Onlar birer tohum olduğuna göre, biz de bireysel farklılıklara saygılı bahçıvanlar olarak, çocukların

tepkilerinin nedenlerini inceleyeceğiz.

Beş - on bir yaş arası çocuklar, iki - üç yaş arası çocuklara göre iş birliğine daha yatkın görünse de evde istediğimiz dinginliği sağlamamız her zaman mümkün olmaz. Bu yaşlardaki çocukların bazıları bize göre fazlasıyla hareketlidir. Düzensizdirler, dikkatlerini toplayamaz, eşyalarını unuturlar. Bazıları arkadaşlarına karşı saldırganca davranabilir hatta şiddet eğilimi sergileyebilir. Aşırı çekingin, güvensiz ve diğerleri tarafından kurban seçilme tehlikesiyle karşı karşıya kalanlar da vardır. Sürekli bir didişme içine girmeden bunlarla nasıl baş ederiz ve çocuklarımızı

daha iyiye götürürüz?

İlk bölümde, problem diye adlandırılan bir takım davranışların temelinde yatan stres ve bağlanma ya da özgürlük gereksinimi gibi etkenleri anlamaya çalışacağız. Gençlerimizin sevgi haznesini nasıl dolduracağımızı, emniyet ve güven duygularını nasıl besleyeceğimizi göreceğiz. İkinci bölümde onları dinlemeyi ve coşkularını karşılamayı öğrenmeye çalışacağız.

Çocuğun minyatür bir yetişkin olmadığını gayet iyi bilsek de onlardan sık sık bir yetişkin gibi davranmalarını bekleriz! Beyni gelişme aşamasında ol-

duğu için, çocuk, olayları biz yetişkinler gibi görüp algılayamaz. Bu gerçeği göz ardı etmek, ebeveynlerle çocuklar arasında yaşanan pek çok çatışmaya, ebeveynlerin çileden çıkmasına ve işe yaramaz cezalara başvurmalarına sebep olur. Küçük bir kız çocuğu yalan söylüyorsa; altı yaşında yalan söyleyen bir kız çocuğuyla on bir yaşında söyleyene aynı şekilde davranabilir miyiz? Hepimiz aynı türe yani insanlığa dahil olsak da on yaşındaki bir çocuğun beyni, yetişkinliğe eriştiğinde sahip olacağı yapıdan çok, yaşitlarınıninkine benzer. Üçüncü bölümde yedi yaşından küçük çocukları ele alacağız. Dördüncü

bölümde akıl çağını sergileyeceğiz. Sekiz yaş kurallar çağıdır, kaçınılmaz yasaklar ve cezalar konusuna bu yaşı ele aldığımız beşinci bölümde değineceğiz.

Sınır koymak, uzmanların kıyasıya tartıştığı ve birçok ebeveynin uygulayamadığı bir yöntemdir. Evet, sınır koymalı ama bunu somut olarak hayata nasıl geçirmeli? Bu sayfalarda, koyduğunuz sınırların sadece sınırlama değil yönlendirme ve koruma işlevine de sahip olmasını ve bilhassa çocuklarınızın bu sınırları

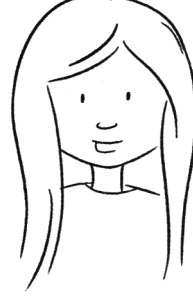
tanımalarını sağlayacak ipuçları bulacaksınız! Altı ve yedinci bölümler sırasıyla dokuz ve on yaşlarındaki çocukları kapsayacak. Sekizinci bölümde on bir yaşındaki gençlerin neler yaşadığını keşfedeceğiz.

Kitap yazmak genellemelerde bulunmayı gerektirir oysa genellemeler bireylerin kendine özgü yanlarını dikkate almadığı için daima hatalı çıkar. Bununla birlikte bu genellemelere başvurmanın, çocuklarımızdan yaşlarına aykırı şeyler beklemeyi bırakmamız ve tepkilerini daha iyi anlamamız açısından faydalı olacağını düşünüyorum. Metni ağırlaştırmamak için her cümleye “bazen” ve “...olması muhtemel” gibi ibareler eklemek yerine, bunu size bırakıyoruz. Aynı şekilde, çocukların değişik yaşlarda verebileceği tepkileri tekrar tekrar dile getirmemeye azami özen gösterdik. O halde sizi, çocuğunuz şu ya da bu yaşı “çoktan geçmiş” ya da “daha gelmemiş” bile olsa, onu daha iyi anlamak için kitabın tamamını okumaya davet ediyoruz. Biz nasıl geceyi ya da gündüzü tercih ediyorsak ya da kokulara veya gürültüye karşı hassasiyetimiz farklıysa, her çocuğun da kendine has ritmi, hassasiyeti ve gelişim süreci vardır. Sekiz yaşındaki bir oğlan çocuğu cep telefonu olsun diye ağlamıyorsa ya da on bir yaşında bir kız çocuğu pijama partisi düzenlemek istemiyorsa bu onun

anormal olduğunu göstermez! Bunların doğal davranışlar olması mutlaka hayata geçecekleri anlamına gelmez; yeter ki rahatça ifade edebilsinler. Öte yandan, çocuğumuzun doğum gününde, beyin yapısında gözle görülür bir değişim gerçekleşmiyorsa bu, onun beyninin gelişim sürecinin sürekli değil, sinüs eğrisi gibi inişli çıkışlı bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Bu da demek oluyor ki çocuğumuzun yedi yaşında edindiği bir beceriyi hayata geçirebilmesi, on bir yaşını bulabilir. Çocukların beyni düzenli olarak yeniden yapılanır. Açıkçası yeniden yapılanma süreçleri, düzensizlik, tasa ve ruhsal gerileme hallerinin uyumlu bir birlikteliği olarak nitelenebilir. Kesin olan bir şey varsa o da, özerkliğe giden yolda ilerlerken, büyümesi için gerekli olan kaynaklara sahip olması için, çocuğumuzun bizim koşulsuz sevgimizle beslenmeye ihtiyacı olduğudur. Ama bu sevgiyi sağlamak her zaman kolay olmaz. Sekizinci bölümde kendimize eğileceğiz. Sinirlerimize hâkim olmakta zorlanmıyor muyuz? Peki, bizi zıvanadan çıkaran nedir?

“Çocuğa davranışının kabul edilemez olduğunu nasıl anlatmalı?” Bu, ebeveynlerin sıkça sordukları bir sorudur. Çocuklarımız pasif, karşı gelen, sert davranışlar sergileyebilir ya da bize ve öğütlerimize karşı mesafeli durabilirler. Bizi tahrik ettikleri hissine kapılabiliriz.

Davranışlarının kabul edilemez olduğuna karar vererek, otorite sağlamak için uyguladığımız kontrolü arttırmaya çalışırız. “Çabuk kes şunu!” “Hemen gidip dişlerini fırçalayacaksın!” Tehditler, cezalar, sevdikleri şeylerden yoksun bırakma, ödül vaat etme gibi eğitim gereçleri kullanırız. Yöntemlerimiz başarısızlığa uğrayınca da çileden çıkarız: “Denemediğim yol kalmadı ama yine aynı şeyi yapıyor!” Ses tonumuz beklentilerimize cevap vermeyen çocuğa kızdığımızı belli eder.

Araştırmacılar ebeveynlerin eğitim anlayışlarının mantık çerçevesinde şekillenmediğini gösterdiler. Bazıları da günümüzün gelişmiş görüntüleme tekniklerinin yardımıyla, geçmişimizin yankılarının bize nasıl ayak bağı olduğunu gösteriyor. Duygusal tepkilerimizin yoğunluğu her zaman arzuladığımız gibi bir ebeveyn olmamıza izin vermez ve yeterince nesnel düşünmemizi engeller. Birçok ebeveyn rollerinin sınır koymak olduğuna inanır ve onlara göre sevgi bir ödüldür; cezanın doğru ve faydalı bir yöntem olduğuna dair yaygın kanıyı paylaşırlar. Bazılarına göre dayak bir ebeveynin sahip olduğu doğal eğitim gereçlerindedir. Etkisiz bir yaklaşım olmasına rağmen

bu inancı ebeveynlere sorgulamak hiç kolay değildir; çünkü hem yüzyıllardır ebeveynlerin çoğu tarafından paylaşılır hem de bunun yerine başka yaklaşımlar sergilemek biraz zaman ve dinginlik gerektirir.

Geçmişte beyin hakkındaki bilgilerimiz kısıtlı olduğu için atalarımız ve anne babalarımız korkuya dayalı eğitimin zararsız olduğunu sanıyordu. Günümüzde beynin gelişim sürecinde gerilime maruz kalmasının hormon değerlerini bozduğu, beyin yapısında değişikliklere yol açtığı kanıtlandı. Beyin görüntüleme teknikleri ve sinir hücreleri, zekâ, hafıza hakkındaki bilgilerimiz, derhal şiddet içermeyen bir eğitim anlayışını benimsememiz gerektiğini gösteriyor; hem de hiç şüpheye yer bırakmayacak şekilde. Aksi halde üst üste duygusal sıkıntılar yaşamak, dayak, bağırma ve tehditlerin beyin üzerinde yarattığı; beyaz maddedeki* değişimler, bazı bölgelerdeki gelişimin geri kalması, amigdalanın** fazla çalışması

ve stresin artması gibi sonuçlara katlanmak kaçınılmazdır. Öyleyse günlük yaşamımızı başka türlü yaşamak varken, neden çatışmalara bu kadar zaman ve enerji harcayalım? Onun yanında yer aldığımız takdirde, bir çocukla birlikte yaşamak büyük zevke dönüşebilir.

Çocuğumuzla nitelikli bir ilişki kurmamızın ne kadar önemli olduğunu hatırlatan kısa bir sonuç bölümünden sonra, kitaba almamız halinde okumayı fazlasıyla ağırlaştıracak bazı bilgileri size ek bir bölümle sunuyoruz.

Çocuk altı yaşına kadar ebeveynlerine oldukça bağımlıdır; ebeveynler de onun için çok şey yaparlar. Büyüyüp de kendi işini kendi görebilecek hale geldiğinde, ebeveynlerin işi değişir ve onun koçu olurlar. Bir ebeveynin amacı çocuğunun bir gün artık ona ihtiyaç duymadan yaşamını sürdürebilmesini sağlamaktır. Bu herkesin kolayca kabullendiği bir kayıp değildir. Çocuğun özerklik gereksinimini desteklemek ve kontrolümüzü ne ölçüde azaltacağımızı ayarlamak o kadar da basit değildir. Koruma ve baskı arasındaki sını-

* Beyin kabuğunun iç tarafı sinir hücrelerinin (nöronların) beyaz liflerinden oluşmuş (miyelin) çok yoğun bir tabakayla kaplıdır. Nöronlardaki sinir liflerinin oluştuğu bu topluluğa beyaz renkte oluşundan dolayı "beyaz madde" denir. Öğrenme ve bazı zihinsel hastalıklarda önemli rol oynar –ç.n.

** Beyindeki ruhsal hafıza ve duygusal tepkilerinden sorumlu bölge –ç.n.

rı tanımlamak kolay değildir. Bu sınır bir günden diğerine fazlasıyla değişken olabilir! Çocuk dönüŖüm sürecindedir, pazartesi günü daha fazla özgürlüğe, kendi işini kendi görmeye ihtiyaç duyabilir... Bakarsınız salı günü annesinin kollarına sığınmak ister. Yedi ve on bir yaş arasında kâh uzaklaşıp etrafı dolaşmak ister, kâh yakınlık ve temas ister. Kendini inşa etmektedir. Çocuğın sağlıklı bir şekilde büyümesi için, kendini güvende hissetmeye,

kendine ve becerilerine güvenmeye ihtiyacı vardır.

Çocuğın ergenlik denilen büyük değıŖime hazırlamak, güven duygusunun, yani kendine güvenme yeteneğinin pekiştirilmesiyle sağlanır! Çocuğum bana güvenebilir mi? Bu dönemde ebeveyn olarak davranışlarımızı rehberlik edecek soru işte bu olabilir.

